

یکشنبه 13 تیر 1395 - 26 رمضان 1437 - 3 جولای 2016

مشیرالدوله رئیس الوزراء طی اعلامیه ای متذکر شد که لغو یا تنفیذ قرارداد 9 اوت 1919 بستگی به نظر مجلس شورای ملی دارد...

13 تیر در گذر تاریخ

* مشیرالدوله رئیس الوزراء طی اعلامیه ای متذکر شد که لغو یا تنفیذ قرارداد 9 اوت 1919 بستگی به نظر مجلس شورای ملی دارد (1299 ش)

* تبعید دسته جمعی علمای بزرگ شیعه از عتبات عالیات عراق به ایران (1302 ق) اشاره:

پس از پایان جنگ جهانی اول و تسلط انگلستان بر امور کشور عراق، علمای نجف طی فتواهائی، حضور آنان رامحکوم کرده و علیه انتخابات فرمایشی عراق که تحت نظر انگلیس بود، احکامی صادر کردند. این عمل آنان با خشم مقامات انگلیسی مواجه شد از این رو با اصرار استعمارگران، حاکمان عراق دستور تبعید علماء بین النهرین به ایران را صادر کردند. آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، میرزا حسین نائینی، و سی تن دیگر از بزرگان دینی، از جمله علمای تبعید شده بودند. دولت ایران به محض اطلاع از این موضوع، فوراً دست به اقدام زد و سایر مأموران دولتی موظف شدند از علماء به وضع شایسته‌ای استقبال و تجلیل نمایند و آنچه لازمه احترام و بزرگداشت است درباره آنان اجراء کنند. این تبعید، واکنش شدید علمای ایران را دربرداشت و تجمعات اعتراض آمیزی در تهران و شهرستان‌ها بر پا گردید. پس از مدتی علمای تبعیدی وارد قم شده و مورد استقبال گرم مردم و روحانیون قرار گرفتند. دولت ایران به این هتک حرمت نسبت به فقها اعتراض کرد و از دولت عراق خواست به هر نحو ممکن، از آنان اعاده حیثیت شود. در نتیجه، حکومت عراق، نمایندگان ویژه‌ای را به تهران فرستاد تا درباره بازگشت آقایان مراجع مذاکره کنند و قرار شد هرکدام که مایل بودند بدون قید و شرط به عراق برگردند. سرانجام این بازگشت به وضع آبرومندی انجام گرفت. در 53 سالگی به رحمت ایزدی پیوست.

* امضای عهدنامه بین ایران و عراق در مورد اختلافات مرزی دو کشور، تحت فشار انگلستان (1316 ش) اشاره:

اختلافات مرزی درباره اروندرود از سال‌ها قبل مورد منازعه دو کشور ایران و عراق بود. از این رو در سال 1311 ش با سفر مقامات بلند پایه عراق به ایران، قرار بر رفع این اختلافات گردید ولی با کارشکنی‌های پنهان استعمار بریتانیا این مذاکرات به نتیجه مطلوب دست نیافت. در این حال، عراق در سال 1313 ش رسماً به جامعه ملل شکایت کرد و ایران را به نادیده انگاشتن تعهدات مرزی متهم نمود. این شکایت، اختلافات دو کشور را افزایش داد و این مسئله برای نخستین بار به ارگان‌های بین‌المللی کشیده شد. در همین اوضاع که جو تشنج بالا گرفته بود، وزیر خارجه عراق در سال 1314 برای مذاکرات پیرامون حل اختلافات مرزی وارد تهران شد و اعلام کرد که آماده‌اند تا مرز رسمی دو کشور را به رسمیت بشناسند. ایرانی‌ها نیز که تحت فشار مستقیم و غیر مستقیم دولتمردان انگلیسی برای رفع اختلافات خود با عراق و تشکیل یک جبهه مشترک برای جلوگیری از نفوذ شوروی به خاورمیانه قرار گرفته بودند به ناچار با این درخواست موافقت کردند. در نتیجه، عراق شکایت خود را رسماً از جامعه ملل پس گرفت. سرانجام در تاریخ 13 تیرماه 1316 ش (4 ژوئیه 1937 م) عهدنامه‌ای میان ایران و عراق زیر فشار و نفوذ انگلستان به امضاء

رسید که درجهت منافع انگلستان در منطقه بود. این عهدنامه در اسفند آن سال در مجالس دو کشور تصویب و در سیام خرداد

سال 1317، اسناد آن در بغداد میان وزرای خارجه دو کشور مبادله شد. مدتی پس از امضای این عهدنامه، باز هم اختلافات دو کشور ادامه یافت تا اینکه در حدود چهل سال بعد نیز قرارداد 1353 ش برابر با 1975 الجزائر بین دو طرف به امضاء رسید. * مصطفی عدل کفیل سابق وزارت امور خارجه وزیر مختار در رم شد. (1317 ش)

* درگذشت استاد «محمد معین» ادیب برجسته معاصر (1350 ش) اشاره:

دکتر محمد معین در سال 1297 ش در شهر رشت و در خانواده‌ای روحانی به دنیا آمد. به هنگام طفولیت، نخست مادر و پس از 5 روز پدر را از دست داد و از آن پس، پدر بزرگش به تربیت وی همت گماشت. وی پس از اخذ دیپلم، لیسانس ادبیات و فلسفه و علوم تربیتی را از دارالفنون گرفت و به وسیله آموزش مکاتباتی، از آموزشگاه روانشناسی بروکسل (بلژیک) خط شناسی، قیافه‌شناسی و مغزشناسی را فرا گرفت. این ادیب سرشناس اولین فرد دارای درجه دکترای ادبیات فارسی در ایران است.

در سال 1336 که سازمان لغت نامه دهخدا به دانشکده ادبیات دانشگاه تهران انتقال یافت، طبق اساسنامه شورای دانشگاه، ریاست آن سازمان به عهده دکتر معین محول گردید. از این استاد بزرگ ادب فارسی تألیفات متعددی بر جای مانده که فرهنگ لغت

و اعلام معین، مشهورترین آنهاست.

وی علاوه بر اخذ نشان‌های متعدد علمی در داخل کشور،

در پائیز 1340 ش نیز از طرف دولت فرانسه، نشان عالی هنر و ادب را دریافت کرد. دکتر معین در نهم آذر 1345 ش در دفتر گروه زبان و ادبیات فارسی دچار بی‌هوشی موقت شد و در بیمارستان بستری گردید.

بر اثر همین عارضه وی به حالت اغما افتاد و در مرداد 1346 با همان حال جهت معالجه به کانادا اعزام شد. معالجات سودی نبخشید و سرانجام پس از حدود 5 سال که در اغما بود در 13 تیرماه 1350 در 53 سالگی به رحمت ایزدی پیوست.

* روز مبارزه با بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان

* 27 رمضان

در گذر تاریخ

* قیام زنگیان به رهبری «صاحب الزنج» علیه عباسیان در جنوب عراق (255 ق) اشاره:

علی بن محمد بن احمد بن عیسی بن زید بن علی بن حسین بن علی بن ابی‌طالب معروف به صاحب الزنج، از سادات علوی، در 27 رمضان سال 255 قمری قیام بزرگی را علیه عباسیان برپا نمود. بردگان و غلامان فراوانی که از جور صاحبان و امرای خویش به تنگ آمده بودند به گرد او تجمع نمودند و او را یاری کردند. سرانجام در سال 257 قمری، شهر بصره را به تصرف خویش درآورد و در اندک زمانی، قدرت او توسعه یافت. صاحب الزنج اقدام به بنای شهری به نام «مختاره» نمود و حصارها و باروهای بر آن تعبیه کرد و به تبلیغ نظرات خویش و جنگ با عباسیان پرداخت. خلیفه معتمد و برادرش موفق عباسی چندین سال با او در حال نبرد بودند، که توفیقی برای آنان حاصل نشد تا این که پس از چهارده سال تسلط صاحب الزنج بر بصره، لشکریان‌ش به حسادت، خودخواهی و تفرقه مبتلاء شده و در جنگ با عباسیان کوتاه آمدند.

سرانجام در دوم صفر سال 270 قمری با کشته شدن صاحب الزنج در جنگ با ابواحمد موفق عباسی، قیام زنگیان به نابودی گرائید.

* تولد ابوبکر محمد بن علی حاتمی معروف به «ابن عربی» دانشمند بزرگ مسلمان (560 ق) اشاره:

ابوبکر محمد حاتمی مشهور به محئی‌الدین بن عربی و ملقب به شیخ اکبر در سال 560 ق در شهر مرسیه در اندلس به دنیا آمد.

او در جوانی به ملاقات مشایخ صوفیه رفت و طریقت آنان را در پیش گرفت. وی در سی سالگی سفرهای بسیاری را آغاز کرد و به سراسر اندلس و مغرب رفت.

سپس از شهرهای بیت المقدس، مکه، بغداد، حلب و منطقه‌ی آسیای صغیر دیدار نمود و در دمشق اقامت گزید.

ابن عربی در این سفرها به کسب دانش و معرفت و تدریس و نگارش کتاب مشغول شد و نزد بسیاری از بزرگان به علم‌آموزی پرداخت.

ابن عربی از پراثرترین مؤلفان مسلمان است که حتی پرکارترین نویسندگان اسلام مثل ابن‌سینا و غزالی به پای او نمی‌رسند. موضوع اصلی رسالات وی تصوف و عرفان است ولی در عین حال، تمامی علوم دینی از قبیل حدیث، تفسیر، سیره، فقه، نجوم و... را دربرمی‌گیرد.

کتاب *فصوص الحکم، المبادی و الغایات و الفتوحات المکیه* از آن جمله‌اند.

ابن عربی در سال 638 ق در 78 سالگی در دمشق مدفون گردید و در دامنه‌ی کوه قاسیون مدفون شد.

* تولد «ابومنصور حسن بن زین الدین» محدث و رجالی بزرگ شیعه (959 ق) اشاره:

ابومنصور جمال الدین شیخ حسن بن شیخ زین الدین، عالم عامل، فقیه، ادیب، محدث و رجالی عظیم‌الشأن، از بزرگان علمای امامیه در اوائل قرن یازدهم هجری می‌باشد. او از شاگردان فقیه شهیر، مقدس اردبیلی و ملاعبدالله یزدی و شهید ثانی (پدرش) بود. زین الدین دارای هوش و ذکاوتی فراوان و دقت نظر بالائی بود و تألیفات او در نهایت اتقان و متانت می‌باشد. الاجازات و معالم الاصول از تألیفات این عالم بزرگ است. زین الدین را به سبب تألیف کتاب اخیر، صاحب معالم نیز می‌گویند. وفات ایشان در اول محرم سال 1011 قمری در 52 سالگی روی داد.

* رحلت «علامه محمدباقر مجلسی» صاحب کتاب شهیر «بحارالأنوار» (1110 ق) اشاره:

علامه محمد باقر مجلسی دانشمند بزرگ دوران صفوی، در سال 1037 ق در اصفهان به دنیا آمد. وی درس و بحث را از چهارسالگی نزد پدر عالم خود، علامه محمدتقی مجلسی آغاز کرد و بر اثر نبوغ و استعداد خارق‌العاده، در چهارده سالگی از ملاصدرا اجازه‌ی روایت گرفت. علامه شوشتری، میرزای جزائری، شیخ حرّ عاملی و ملامحسن فیض کاشانی از جمله اساتید ایشان بودند. وی در اندک زمانی بر صرف، نحو، معانی، بیان، لغت، ریاضی، تاریخ، فلسفه، حدیث، رجال، درایه، اصول، فقه و کلام احاطه‌ی کامل پیدا کرد و سرآمد همگان گردید.

علامه مجلسی پس از رحلت پدر بزرگوار خود به تدریس پرداخت و تألیفات متعددی را به انجام رساند. جمع‌آوری احادیث و روایات اهل‌بیت(ع)، علامه مجلسی را به فکر تألیف کتاب گرانسنگ «بحارالأنوار» انداخت و آن را در یکصد و ده جلد، تدوین کرد. تعداد تألیفات علامه را ششصد جلد ذکر کرده‌اند. وی سرانجام در 74 سالگی بدرو حیات گفت و در کنار پدر بزرگوار خویش، در کنار مسجد جامع اصفهان مدفون شد.

* تأسیس بانک ملی ایران(1324 ق) اشاره:

تشکیل بانک به شکل جدید نخستین بار در سال 1258 هجری شمسی (1296 هـ - ق) ده سال قبل از به وجود آمدن بانک شاهی از سوی حاج محمد حسن امین دارالضرب یکی از صرافان بزرگ تهران به ناصرالدین شاه قاجار پیشنهاد شد.

متأسفانه این پیشنهاد با دخالت‌های بیگانگان و عوامل آنان جامه عمل نپوشید و به‌جای آن بانک شاهی در ایران مستقر گردید. تاریخچه بانک ملی ایران پس از استقرار مشروطیت هنگامی که دولت از مجلس شورای ملی اجازه استقراض خارجی خواست، احساسات ملی که از وام‌های گذشته و رفتار بانک‌های بیگانه جریحه دار شده بود به هیجان آمد و نمایندگان مردم به منظور قطع نفوذ سیاسی و اقتصادی بانک‌های مذکور و در ترمیم وضع مالی خزانه ضمن مخالفت با استقراض خارجی تأسیس بانک ملی را خواستار شدند، و جمعی از بازرگانان و صرافان متعهد مشارکت در این بانک شدند و در آذرماه 1285 با اعلانی که مبین احساسات عمومی و علاقه مردم به تأسیس یک بانک اعتباری ملی در ایران بود، انتشار یافت.

در روز 23 آبان 1285 میرزا ابوالقاسم ناصرالملک وزیر مالیه وقت مظفرالدین شاه در مجلس شورای ملی حاضر شد و از اوضاع

نابسامان مالی کشور خبرداد و پیشنهاد داد که دولت برای رفع این مشکل مبلغی از کشورهای اروپائی وام دریافت کند که با مخالفت شدید نمایندگان مواجه شد . نمایندگان پس از شور و پیگیری در روز 9 آذر ماه همان سال با تأسیس بانکی که بتواند برای کشور سود داشته و با سپرده های مردم

به نفع کشور و مردم کارکند موافقت کردند. خبر تشکیل بانک ملی با سرمایه 15 میلیون (30 کرو) قابل افزایش به 50 میلیون تومان با وجد و شغف عموم ملت روبرو شد. از طرفی دیگر تغییرات ناگهانی در اوضاع سیاسی و انعقاد قرارداد 1907 میلادی بین دولتهای روسیه و انگلیس و تقسیم ایران و نیز آغاز جنگ جهانی اول و ورود نیروهای اشغالگر به ایران تمام کوششها و تلاشهای تشکیل بانک ملی را نقش بر آب کرد و این آرزوی بزرگ مردم سالها به تعویق افتاد.

پس از پایان جنگ جهانی اول و خروج اشغالگران از ایران ، سرانجام قانون تأسیس بانک ملی ایران در جلسه مورخ 14 اردیبهشت 1306 به تصویب مجلس رسید و اساسنامه بانک در 14 تیر ماه 1307 مورد تصویب کمیسیون مالیه مجلس قرار گرفت و در روز سه شنبه 20 شهریور 1307 بانک ملی ایران در تهران رسماً کار خود را آغاز کرد.

* 3 جولای
در گذر تاریخ

* روز ملی روسیه سفید (بلاروس)

* کشف فلز نیکل (1751م)

* تولد «فرانتیس کافکا»
نویسنده بزرگ چک (1883م)

* ثبت اختراع ماشین حروفچینی (لینوتایپ) توسط اتمار مرگتالر (1886)

* مرگ «تئودور هرتزل»
پایه گذار جنبش جهانی صهیونیسم (1904م)

* تولد کن راسل ، فیلم ساز انگلیسی (1927م)

* درگذشت «ناظم حکمت»
ادیب شهیر ترک و پرچمدار ادبیات نوین ترکیه (1963م)

* مرگ «آندره گرومیکو»
سیاست مدار بلند پایه
اتحاد جماهیر شوروی سابق (1989م)